

พระคุณแม่

พระธรรมสิงหบุราจารย์

วัดอัมพวัน สิงห์บุรี

File : D002

ท่านโปรดจำไว้วันเกิดของลูกคือวันตายของแม่ เพราะวันที่ลูกเกิดนั้น แม่อาจต้องเสียชีวิต การออกศึกสงครามเป็นการเสี่ยงชีวิตสำหรับคนเป็นพ่อฉันใด การคลอดลูกก็เป็นการเสี่ยงตายสำหรับคนเป็นแม่ฉันนั้น ในสมัยโบราณที่วิทยาการต่างๆ ยังไม่เจริญก้าวหน้าเหมือนสมัยนี้ อัตราการตายเพราะคลอดลูกมีสูงมาก คนโบราณเขาจึงกล่าวว่า วันเกิดของลูกคือวันตายของแม่

เมื่อคลอดลูกแล้ว “แม่” ก็ยังต้องประคบประหงมเลี้ยงดู ให้ดื่มเลือด ในอกเป็นอาหาร ยามที่ลูกเจ็บป่วยก็อมยาพ่น ฝนยาทา รักษากันไปตามมีตามเกิด แม่เฝ้ากล่อมเกลี้ยงเลี้ยงลูกจนเติบโตใหญ่ กระทั่งลูกแต่งงานมีเหย้ามีเรือนไปแล้ว แม่ก็ยังเฝ้าห่วงใยรักใคร่ไม่จืดจาง

ตั้งแต่อาตมาคอหัก หายใจทางสะดือ ได้พองหนอยุบหนอคิดถึงแม่ทุกลมหายใจ อาตมาเห็นความทุกข์อย่างแสนสาหัสของคนเป็นแม่ ก็ตอนที่เป็นมอตำแยทำคลอดให้ผู้หญิงคนหนึ่ง แม้ว่าเรื่องราวจะผ่านพ้นมาห้าสิบกว่าปีแล้ว ก็ยังจำภาพเหตุการณ์ครั้งนั้นได้ติดตาติดใจมากระทั่งทุกวันนี้

สมัยนั้นอาตมาอายุสิบหก แต่ยังไม่ประสีประสาอะไร ยังเปลือยกายกระโดดน้ำตูมๆ กับเพื่อนอย่างสนุกสนาน แต่เด็กสมัยนี้อายุสิบหกเป็นหนุ่มกันแล้ว ตอนนั้นอาศัยอยู่กับยาย ลำบากลำบากมาก ต้องหาเงินเรียนเอง ตั้งตั้งแต่

ตีสาม หาบของไปขายที่ตลาดบางขาม ห่างจากบ้านไป 14 กิโลเมตร ถึงตลาดตี 4 กว่า ก็นั่งขายของซึ่งเป็นพวกผักสวนครัวที่ช่วยกันปลูกกับยาย พอตีห้าก็ขายหมด บางวันขายไม่ค่อยดีก็ไปหมดเอา 7 โมง จากนั้นก็หาบกระจาดเปล่ากลับบ้าน หิวข้าวก็ต้องอดทน เพราะยายสั่งไม่ให้ซื้อเขากิน ให้กลับมากินบ้านเรา ยายว่าซื้อเขากินมันแพง जानละตั้งสามสตางค์ ผู้กลับมากินข้าวที่บ้านไม่ได้ อาตมาก็จำเป็นต้องซื้อยาย บางทีก็ว่าจะถึงบ้านหิวแทบลมจับ

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่อาตมาหาบกระจาดเปล่ากลับบ้าน ก็พบกับผู้หญิงคนหนึ่งกลางทาง เขากำลังท้องแก่ จะเดินทางไปคลอดลูกที่บ้านแม่ของเขา ที่ต้องเดินทางไปคลอดบ้านแม่ เพราะเขาอยู่กับพ่อผัวแม่ผัว ซึ่งรังเกียจว่าเขาจนและไม่ยอมช่วยเหลือเกื้อกูลแต่ประการใด เดินทางไปได้ครึ่งทางก็เกิดปวดท้องนอนร้องครวญครางอยู่ใต้ต้นไม้ พอเห็นอาตมาเดินผ่านมาเขาก็ดีใจร้องบอกกับอาตมาให้ช่วยเขาด้วย เขาปวดท้องใจจะขาดอยู่แล้ว ช่วยเอาลูกออกให้ที่อาตมาถึงจะอายุสิบหกแต่ก็ยังไม่รู้ว่าเขาออกลูกกันอย่างไร ผู้ใหญ่เขาเคยพูดให้ฟังว่าเขาออกลูกทางปาก บางคนก็บอกออกทางสะดือ บางคนก็ว่าออกทางก้น อาตมาก็เชื่อนึกว่าเป็นอย่างนี้จริงๆ ที่แท้ก็ถูกผู้ใหญ่หลอก เพิ่งมารู้ความจริงตอนทำคลอดครั้งนี้นั้นแหละ

ผู้หญิงคนนั้นเขาก็ร้องใหญ่บอกปวดมากแล้วก็เป็นลูกท้องแรก จึงยังไม่เคยมีประสบการณ์เรื่องการคลอดลูกมาก่อน ได้ยินเขาร้องโหยๆ อาตมาก็ทำอะไรไม่ถูก เลยถามเขาว่าจะให้ช่วยอย่างไร เขาก็บอกช่วยดึงเด็กออกจากท้องให้เขาที มันกำลังจะออกแล้ว อาตมาก็ยังงงอยู่เลย นึกถึงเทวดา ก็นึกตามประสาเด็กๆ ไม่รู้ว่าเทวดามีจริงหรือเปล่า แต่ยายเคยเล่าให้ฟังบ่อยๆ ก็คิดว่า

คงจะมีมั้ง เลยประนมมือบอก รุกขเทวดาประจำต้นไม้ให้ช่วย แล้วก็ร้ายคาถา
ชุมนุมเทวดาที่ยายเคยสอนจนจำได้ขึ้นใจ

พอว่าคาถาจบ เทวดาเข้าสิงอาตมาเลย ที่รู้ว่าเทวดาเข้าสิงเพราะท่าน
มากกระซิบข้างหูว่า “ดิ่งเด็กออกมา ดิ่งเด็กออกมา”

อาตมาถาม “ดิ่งยังไง เด็กอยู่ที่ไหน”

เทวดาบอก “อยู่ในท้อง เอามือล้วงเข้าไปในผ้าอ้อมก็จะเจอหัวเด็ก”

อาตมาก็ทำตามดั่งพรวดสุดแรงเลย เสียงผู้หญิงร้องกรีดและสลบ
เหมือดไป อาตมาก็ตกใจเพราะเห็นไส้ยาวๆ ติดตัวเด็กออกมา คิดว่าเราคงดิ่ง
ใส่ผู้หญิงคนนั้นออกมาหมดท้องกระมัง เขาคงต้องตายแน่ๆ จะทำยังไงดีหนอ
เสียงเทวดากระซิบข้างหูว่า “ไม่ตายหรอก แค่สลบไปเท่านั้น” ไปจัดการตัดสาย
รกให้เด็กก่อน ที่เธอเห็นนั่นแหละเรียกว่า สายรก ไม่ใช่ไส้เขาหรอก”

อาตมาก็ถามว่า “เอาอะไรตัดล่ะ มีดพร้าก็ไม่มี”

เทวดาบอก “เอาเล็บของเธอนั่นแหละ จิกแน่นๆ แล้วดิ่ง มันจะขาดเอง”

สมัยนั้นหนุ่มรุ่นๆ เขานิยมไว้เล็บยาวกันเรียกว่าเป็นแฟชั่น อาตมาก็ไว้
กับเขา คือเขาจะไว้เล็บข้างละสองนิ้ว นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วก้อย อาตมาก็ทำ
ตามที่เทวดาบอก พอรกขาดเลือดพุ่งเลย เด็กส่งเสียงร้องอูแว้วๆ ลั่นป่า เทวดา
บอกอีกว่า “ไปเอาฝุ่นมาโรงตรงแผล” อาตมาก็กอบฝุ่นโรยลงไป ปรากฏว่า

เลือดหยุดไหลแต่เด็กไม่หยุดร้อง เทวดาก็กระซิบข้างหูอีกว่า “ดูดเลือดที่คั่งในปากออกมา” อาตมาก็เอามืออังปากเด็ก ดูดเลือดและเสมหะออก แล้วบ้วนทิ้งไม่ได้นี่รังเกียจ เพราะกลัวเด็กจะตาย เทวดาบอกอีกว่า “เอาระบอบออกไปตักน้ำมาหยอดปาก” พอดีมีกระบอกไม้ฉันทันหนึ่งแขวนอยู่ที่กิ่งไทร ไม่ทราบเหมือนกันว่าใครนำไปแขวนไว้

ข้างๆ ต้นไทรมีหนองน้ำอยู่แห่งหนึ่ง อาตมาจึงหยิบกระบอกเดินไปตักน้ำมาหยอดใส่ปากเด็ก เจ้าหนูหยุดร้องให้เลย ดูดหยดน้ำจากนิ้วมืออาตมาเสียงดังจ๊ับๆ เป็นภาพที่ซึ่งใจอาตมาจนถึงทุกวันนี้ ได้เห็นสัญชาติญาณการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิต ก็ตอนที่เจ้าหนูดูดน้ำจากนิ้วมือนี้แหละ พอได้น้ำเจ้าหนูก็หยุดร้อง ส่วนแม่นั้นสັกพักเขาก็พินิจถามว่า “ลูกเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย” พอรู้ว่าได้ลูกชายก็ดีใจ อาตมาก็เลยช่วยพาลกลับบ้านทั้งแม่ทั้งลูก หญิงคนนั้นเป็นเจ้าของตลาดท่าแค ลพบุรี ร่ำรวยมาก นี่แหละที่ทำให้อาตมาเห็นใจคนเป็นแม่และรักแม่มาตั้งแต่บัดนั้น อาตมาสงสารลูกผู้หญิงมาก เห็นคนท้องเดินมาก็จะแผ่เมตตาขอให้เขาคลดงาย เพราะเราเห็นว่าการคลอดลูกนั้นเป็นการเสี่ยงชีวิตเหมือนการออกศึกสงครามทีเดียว

เดี๋ยวนี้อาตมาไม่สอนคนแก่เพราะคนแก่ไม่มีพิษมีภัย อีกไม่นานก็ตายแล้ว สอนเด็กรุ่นใหม่แทนเพราะเมื่อคนรุ่นใหม่ดี รุ่นต่อๆ ไปก็จะดีไม่เป็นวายร้ายหรือภัยสังคม สอนเด็กว่าวันเกิดของเราอย่าพาเพื่อนมาให้พ่อแม่ทำครัวเลี้ยงนะ เธอจะบาป ทำมาหากินไม่ขึ้น เธอต้องเลี้ยงพ่อแม่ให้อิ่มก่อน แล้วจึงไปเลี้ยงเพื่อนที่หลังจึงจะถูกต้อง

พ่อแม่เลี้ยงลูกเปรียบเทียบเหมือนปลูกต้นไม้ ปลูกอย่างมีระเบียบแบบแผน ต้นไม้ก็จะขึ้นอย่างมีระเบียบสวยงามตามแบบตามแผนที่วางไว้ ถ้าปลูกอย่างไม่มีระเบียบปลูกตรงโน้นต้นหนึ่ง ตรงนี้ต้นหนึ่ง นึกจะปลูกตรงไหนก็ปลูก เกะกะเต็มไปหมด มองดูรุงรัง หาความสวยงามไม่ได้ ถ้าเป็นอย่างนี้จะไปโทษต้นไม้ว่ามันขึ้นไม่เป็นระเบียบจะถูกหรือ จะต้องโทษคนปลูก เพราะคนปลูกไม่มีระเบียบ ต้นไม้จึงขึ้นอย่างไม่มีระเบียบ

ความรักของแม่มีหลายรูปแบบ มีแม่คนหนึ่งมาบอก “หลวงพ่เจ้าคะ ดิฉันเลี้ยงลูกมานี้ ลูกมันไม่เอาไหนเลย ขอมาฝากบวช 7 วัน” บอกเสร็จก็ออกไปสักครู่ก็กลับมาอีก กำชับอีกว่า “สอนลูกฉันให้ดีๆ นะ” ออกไปอีกกลับมาอีกทีว่า “ช่วยสอนลูกฉันให้ดีๆ นะ”

อาตมาก็ต้องเรียกเข้ามานั่ง แล้วให้คติธรรม

“นี่โยมนะเป็นแม่เขาไซ้ไหม”

“ไซ้เจ้าคะ”

“โยมสอนลูกมาตั้ง 20 ปี เอาดีไม่ได้ แล้วจะมาให้อาตมาสอน 7 วันจะดีหรือ” อย่างนี้ต้องเรียกว่าจะมากไป สอนลูกไม่เอาไหน ไม่ใช่ลูกไม่ดีนะ ตัวแม่ไม่ดี ไม่เคยสอนลูกสวดมนต์ไหว้พระเลย อยากให้ลูกดีต้องสอนให้ลูกสวดมนต์ ลูกจะมีระเบียบวินัย โตขึ้นไม่เถียงพ่อเถียงแม่ เมื่ออยู่ในวัยศึกษาก็รับผิดชอบสูง แม้ไปศึกษาต่างประเทศลูกจะวางตัวดี พ่อแม่ไม่ต้องคอยติดตามทุกฝีก้าวทุกระยะ

อีกรายเป็นแม่ปริณญาโท มาให้อาตมาช่วยเป่าหัวให้ลูกชายหน่อยจะ
สอบเข้ามหาวิทยาลัย อาตมาบอก “ขอเจริญพร ขอตั้งสติสักนาที” คิดหนอ
เห็นหนอ แม่คนนี้นั่นหนอ เป่าให้ไม่ได้หนอ เป่าแล้วเสียลมจากคอเราหนอ เมื่อคืน
นี้แม่เอาหนังมาดูถึงตอนตี 2 นี้อาจจะให้เป่าหัว เป่าแทบตายก็ไม่ได้เรื่อง จึง
บอกไปว่า “หนู หลวงพ่อเป่าไม่ได้ เมื่อคืนดูหนังอะไรกัน” ลูกชายบอก “จริง
หลวงพ่อ ตี 2 ผมง่วง ยังดึงผมหยิกผมมาให้ลูกมาดูด้วย” แม่อย่างนี้จะให้สอบเข้า
ได้อย่างไร อย่างนี้พระเป่าหัวก็เป็นพระโง่ เพียงดี ๆ ยังไง เป่าแล้วดีเป่าแล้วรวย
แต่ชี้เกียดสะบัดอย่างนี้ก็ช่วยไม่ได้ถ้าไม่ช่วยตัวเองก่อน

ขอฝากไว้คนที่ เป็น “แม่” นั้นต้องทำให้ถูกต้อง ถูกบทหมดจดเหมาะเจาะ
อยู่ที่ “แม่” ส่วนพ่อมีความสำคัญไม่เท่าแม่ พ่อเปรียบเสมือนพระอาทิตย์ที่ให้
ความอบอุ่น ส่วนแม่เปรียบเสมือนพระจันทร์ หากพ่อเล่นการพนันไม่เอาไหน
ไม่เป็นไร แม่นั้นสำคัญมาก แม่จะต้องรักษาลูกไว้ แม่ที่ดีต้องเป็นแม่แบบแม่
แผน แม่แปลน แม่บันได แม่บ้านแม่เรือน แม่เคหะศาสตร์ แม่แผนผัง แม่กุญแจ
อยู่ตรงนี้ ลูกจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับแม่เป็นหลักให้ลูก ไม่ใช่พ่อ ถึงพ่อแสนดี แม่
ดูแยกแถกราน สุรุษสุร่ายไม่เอาไหน ไม่รู้จักเก็บงำทำให้ดี ไม่เป็นแบบที่ดีของ
ลูก รับรองบ้านนั้นแจ่มแน่ๆ ถ้าพ่อดีแม่ดีเปรียบเสมือนอาคารแน่นลูกดีมีปัญญา
เหมือนมีเฟอร์นิเจอร์ราคาแพงประดับบ้าน ฉะนั้น พ่อแม่เท่านั้นที่ทำความดี
ให้กับลูก ทำถูกให้กับหลาน เป็นกฎแห่งกรรม จากการกระทำของพ่อแม่ ทำให้
ลูกชอบ พุดให้ลูกเชื่อ ตามใจในสิ่งที่ถูก ทำตัวอย่างให้ลูกดู สร้างความดีให้ลูก
เห็น โบราณท่านว่าไว้ อย่าอยู่ว่าง อย่าห่างผู้ใหญ่ ลูกจะหลงทางได้ง่าย

อีกเรื่องต้องเรียกว่า **หนามแหลมใครเสี้ยม มะนาวกลมเกลี้ยงใครไปกลิ้ง** เรื่องมีอยู่ว่า มีเด็กประถม 4 คนหนึ่ง เดียวนี้เป็นดอกเตอร์อยู่สหรัฐอเมริกา พ่อ กินเหล้า สูบกัญชา ยาฝิ่น ชอบเล่นการพนัน ตีไก่อยู่ที่บางระจัน สิงห์บุรี แม่ก็หา หวยตามวัด อาตมาดูหนูคนนี้แล้วบอกต้องเป็นใหญ่เป็นโตแน่ จดไว้เป็นกฎ แห่งกรรม ติดตามดูแลโดยต่อเนื่อง อาตมาประสบมาเราก็ต้องจดต้องจำ จึงจะ กำหนดจดจำ ก็จดชื่อไว้ บอกเด็กไปว่าหลวงพ่อกำลังสอน จะให้ตั้งค้ไป 100 บาท ถามว่า เขาเกิดวันอะไร เขาบอกเกิดวันอังคาร หลวงพ่อสอนเด็กคนนี้ครั้งเดียว จำได้ บอกวันเกิด หนูชื่อขนม 2 ห่อ เรียกพ่อแม่มาคู่กันแล้วกราบนะลูกนะ พ่อ ก็มา แม่ก็บอกเดี๋ยวจะรีบไปวัด ลูกก็บอกเดี๋ยว ความผิดอันใดที่ลูกพลั้งเผลอ ด้วยกาย วาจา ใจ ที่คิดไปไม่ดีต่อคุณพ่อคุณแม่ ขอให้คุณพ่อคุณแม่ อโหสิกรรมให้แล้วล้างเท้าให้พ่อแม่ ลูกไม่มีสตางค์ ลูกชื่อขนมมา 2 ห่อ ให้แม่ ก่อน 1 ห่อ เพราะแม่อุ้มท้องมา แล้วจึงให้พ่ออีก 1 ห่อ ลูกขอปฏิญาณตนว่า ลูกขอเป็นลูกที่ดีต่อพ่อแม่แล้วจะเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ ลูกจะไม่ทำให้ พ่อแม่ผิดหวัง แล้วลูกจะเรียนหนังสือให้เก่งให้ก้าวหน้า พ่อฟังแล้วน้ำตาร่วง สร้างมาเลย ส่วนแม่ก็ร้องไห้ ลูกไปโรงเรียนแล้ว พ่อแม่ก็สำนึกได้บอกลูกมัน ปฏิญาณตนเป็นคนดีแล้ว เรายังทำตัวอย่างไม่ดีให้ลูกดูอีกหรือ ตกลงพ่อแม่ก็ ปฏิญาณตนกัน พ่อก็บอกข้าจะเลิกสูบกัญชา เลิกกินเหล้า และข้างฝ่ายแม่ก็ เลิกหาหวยตามวัด ลูกจบปริญญาโทที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปต่อ ดอกเตอร์ที่สหรัฐฯ ได้ดีแล้วเขาก็ไม่ลืมวัดอัมพวัน ไม่ลืมอาตมา ยังมาทำบุญ ถวายข้าวสารทีละ 50 กระสอบ

อาตมาไม่สอนใครไปสู่สวรรค์นิพพาน แต่สอนกรรมฐานให้ระลึกชาติได้ ระลึกบุญคุณคนได้ นึกถึงพ่อแม่ นึกถึงตัวเองและสงสารตัวเอง จะได้ทำแต่สิ่ง ดีๆ แค่นี้พอก่อน บางคนลืมพ่อลืมแม่ อย่าลืมภาระเถียงพ่อเถียงแม่ไม่ดี ขอ

บิณฑบาต สอนลูกหลานอย่าเถียงพ่อแม่ อย่าคิดไม่ดีกับพ่อแม่ ไม่งั้นจะ
ก้าวหน้าได้อย่างไร ก้าวถอยหลังเลยดำน้ำไม่โผล่

หนี่บุญคุณอันยิ่งใหญ่เหลือจะนับจะประมาณนั้น คือหนี่พระคุณของ
บิดามารดา คำพังเพยเปรียบเทียบสั่งสอนมาสองพันกว่าปีแล้ว ว่าจะเอา
ท้องฟ้าหรือแผ่นดินมาเป็นกระดาษ เอาเขาพระสุเมรุมาศมาเป็นปากกา จะเอา
น้ำมหาสมุทรมาเป็นน้ำหมึก ก็ไม่สามารถจะจารึกพระคุณของบิดามารดาไว้ได้
เพราะน้ำในมหาสมุทรจะเหือดแห้งหมด ก่อนที่จะจารึกพระคุณบิดามารดาได้
จบสิ้น

คนอื่นที่เป็นเพื่อนที่รักหรือยอดหัวใจก็ยังมีโทษแก่ตัวเรา รักเราไม่จริง
เหมือนบิดามารดา เขาฟังเราได้จึงมารักเรา

นี่แหละทำนทั้งหลายเอ๋ย เป็นหนี่บุญคุณพ่อแม่มากมาย ยังจะไปทวงนา
ทวงไร่ ทวงดีกรามบ้านช่องมาเป็นของเราอีกหรือ ตัวเองก็พึ่งตัวเองไม่ได้ ช่วย
ตัวเองไม่ได้ สอนตัวเองไม่ได้แล้ว เป็นคนอับปริยัจญ์ไรในโลกมนุษย์ ไปทวงหนี่
พ่อแม่ พ่อแม่ให้แล้ว เรียนสำเร็จแล้วยังช่วยตัวเองไม่ได้ มีหนี่ติดค้างรับรองทำ
มาหากินไม่ขึ้น

คนไม่ทำกิจวัตร ไม่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่รับผิดชอบ แปลว่า คนนั้นเกลียด
ตัวเอง กินเหล้าเมาสุรา เล่นการพนัน เทียวสรวลเสเฮฮา กินโต้รุ่ง พ่อแม่ก็
เสียใจยังไปว่าพ่อแม่ ไปทวงหนี่ เอาทรัพย์สินสมบัติพ่อแม่มาฉุยแฉกแตกราน นี่
คือลูกสะสมหนี่ ไม่ยอมมาใช้หนี่

เดี๋ยวนี้ตัวเราไม่สงสารแล้วกินเหล้าเข้าไป ทรัพย์สินสมบัติพ่อแม่ให้มาก็ขายแจกจ่ายให้หมด ไม่มีเหลือเลย ตัวเองก็จะขายตัวกิน ขายตัวเองเขาก็ไม่เอาอีก เพราะขี้เกียจเช่นนี้ ขอฝากท่านเป็นข้อคิด พ่อแม่ที่มีบุญคุณต่อเรา มากในมาตาปิตุคุณสูตร *พระพุทธรองค์ทรงแสดงไว้ว่า ลูกจะให้แม่นั่งบนบ่าขวา ให้พ่อ นั่งบนบ่าซ้าย ถ้ายอจจะประสวาระลงไปบนบ่าลูก ลูกเป็นผู้เซ็ดให้ หากอาหารมาป้อนให้ กระทั่งจนท่านตายหรือกระทั่งลูกตายไป ก็ไม่สามารถจะตอบแทนพระคุณค่าป้อนข้าวป้อนนํ้านมที่ท่านได้ถนอมกลม่อมเกลี้ยงบำรุงเลี้ยง มาอย่างดีได้*

ทำอย่างไรให้ได้ชื่อว่า ได้ทดแทนบุญคุณพ่อแม่อย่างเลิศที่สุด สรุปคือ ถ้าพ่อแม่เป็นมิชฌาทิฎฐิแล้ว ลูกสามารถชักจูงพ่อแม่ให้กลับเป็นสัมมาทิฎฐิได้ นั้น ถือว่าได้ทดแทนคุณอย่างเลิศ เช่น พ่อแม่มีความเห็นผิด เป็นต้นว่าไม่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ แล้วลูกสามารถชักจูงชี้แจงให้ท่านมีความเห็นที่ถูกต้อง เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว บุญบาปมีจริง ถ้าทำอย่างนี้ได้ถือว่า ทดแทนบุญคุณอย่างเลิศที่สุด

วิธีใช้หนี้พ่อแม่ไม่ยากเลยลูกทั้งหลายเอ๋ย จงสร้างความดีให้กับตัวเอง และก็เป็นการใช้หนี้ตัวเองนี่เป็นเรื่องสำคัญ ตัวเราพ่อให้หัวใจแม่ให้นํ้าเลือด นํ้าเหลืองแล้วอยู่ในตัวเรา จะไปแสวงหาพ่อที่ไหน จะไปแสวงหาแม่ที่ไหนอีกเล่า

บางคนรังเกียจ “แม่” ว่าแก่เฒ่าไม่สวยไม่งาม พอตัวเองแก่ก็เลยถูกหลานรังเกียจ จึงเป็นกรรมกงเกวียนยัดเยื่อกันต่อไปอีก ใครที่คุณแม่ล่วงลับไปแล้วก็ให้หมั่นทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่าน และถ้าจะทำบุญด้วยการมา

เจริญกรรมฐานแล้วอุทิศส่วนกุศลไป การทำเช่นนี้ ถือว่าได้บุญมากที่สุดทั้งฝ่าย
ผู้ให้และผู้รับ

ถ้าไม่มี “แม่” เราทุกคนก็ไม่ได้เกิด อันนี้เป็นความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์
ผู้ใดก็ตามที่คุณแม่ยังมีชีวิตก็ให้กลับไปหาแม่ ไปกราบเท้าขอศีลขอพรจากท่าน
จะได้มั่งมีศรีสุข ส่วนคนที่เคยทำไม่ดีไว้กับท่านก็นำเทียนแพไปกราบขอ
อโหสิกรรมล้างเท้าให้ท่านด้วย เป็นการขอขมาลาโทษ

ไอ้ผู้ใดใครเล่าจะเท่าแม่
ลูกนึกเทียบเปรียบสิ่งใดไม่ได้จริง

พระคุณแม่เหนือใครไปทุกสิ่ง
ช่างใหญ่ยิ่งยากแสนจะแทนคุณ